

ÚVOD DO REGIONALISTIKY

Poznámka na úvod	1
1. REGIONALISTIKA – ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ	2
1.1. Geografie jako východisko regionalistiky	5
1.2. Ekologie jako inspirace regionalistiky	7
1.3. Demografie jako inspirace regionalistiky	8
2. REGIONALISTIKA, REGIONALIZACE, REGIONALISMUS	15
2.1. Regionalizace v širším a užším vymezení	15
2.2. Regionalismus (regionální hnutí)	15
2.2.1. Rozlišení regionalismu v užším pojetí z hlediska času a prostoru	17
2.2.2. Hlavní tendence a projevy soudobého regionalismu	18
2.2.3. Příklad regionalismu – Baskicko	20
3. REGION – ZÁKLADNÍ POJEM REGIONALISTIKY	24
3.1. Hranice regionu	26
3.2. Struktura regionu	28
3.3. Regionální struktura	28
3.4. Řád a hierarchie regionů	29
3.5. Územně správní uspořádání společnosti (Správní typizace států na regiony)	30
4. SÍDLA (JEJICH TYPY A STRUKTURA), OSÍDLENÍ, SÍDELNÍ STRUKTURA	34
4.1. Základní typy sídel	35
4.1.1. Město (jako typ sídla)	35
4.1.2. Venkov (jako typ sídla)	38
4.2. Venkovské a městské regiony v Evropě	42
4.3. Osídlení, jeho vývoj a sídelní struktura v České republice	44
4.3.1. Vybrané ukazatele sídelní struktury České republiky	46
5. URBANIZACE = KOMPLEXNÍ SPOLEČENSKÝ PROCES ÚZEMNÍ DĚLBY PRÁCE ...	49
5.1. Proměny pojetí urbanizace	50
5.2. Urbanizace v Evropě, její typické rysy a vývoj od industriální k soudobé fázi	52
5.2.1. Klasická urbanizace ve spojení s industrializací	53
5.2.2. Postindustriální urbanizace	54
5.3. Urbanizace v socialistických zemích	56
5.3.1. Specifické znaky urbanizace v socialistických zemích	57
5.4.1. Klasická urbanizace v českých zemích	57
5.4.2. Urbanizace v českých zemích za socialismu (1950 – 1989)	60
5.4.3. Postindustriální urbanizace v českých zemích	63
5.5. Shrnující poznatky o urbanizaci v zemích prvního světa a problémech s ní spojených	66
5.6. Urbanizace v zemích třetího světa	70
5.6.1. Příklad urbanizace ve třetím světě – Alžírsko	72
6. REGIONALISTIKA VE VZTAHU K VEŘEJNÉ SPRÁVĚ, REGIONÁLNÍ POLITICE A REGIONÁLNÍMU ROZVOJI	75
6.1. Regionalistika a veřejná správa	75
6.2. Regionalistika a regionální politika	78
6.2.1. Vývoj regionální politiky v Evropské unii (EU)	79
6.2.2. Regionální politika v České republice	81
6.3. Regionalistika a regionální rozvoj	83
6.3.1. Koncepce regionálního rozvoje	84
6.3.2. Praktické příspěvky regionalistů k regionálnímu rozvoji	85
SEZNAM ZÁKLADNÍ POUŽITÉ LITERATURY:	88

REGIONÁLNÍ ROZVOJ A ROZVOJ VENKOVA

Poznámka na úvod	89
1. SOCIÁLNÍ VĚDY A REGIONÁLNÍ/RURÁLNÍ ROZVOJ	90
1.1. Uvedení do problematiky	90
M:1.2. Dualita teorie a praxe sociálních věd	92
1.3. Úloha sociálních věd v regionálním rozvoji	93
M:1.4. Využití teoretických poznatků sociálních věd k umnému a kvalitnímu provádění regionálního/ rurálního rozvoje.....	95
<i>M:1.4.1. Jasnější pochopení sociálního dění jako předpoklad úspěšné přípravy a realizace rozvojových aktivit.....</i>	<i>95</i>
<i>M:1.4.2. Uvědomění si rozdílů jako předpoklad úspěšné přípravy a realizace rozvojových aktivit.....</i>	<i>96</i>
<i>M:1.4.3. Lepší uvědomění si sebe sama (sebezpoznání) pro vhodnou přípravu a realizaci projektu rozvoje .....</i>	<i>97</i>
<i>M:1.4.4. Zpětné hodnocení praktických opatření prováděných v projektech rozvoje.....</i>	<i>97</i>
M:1.5. Přiřazení poznatků sociálních věd ke každodennímu dění a spojení sociálních věd s tímto děním pro kvalitní přípravu a provádění projektů rozvoje a rozvojových aktivit	98
2. REGIONÁLNÍ ROZVOJ A ROZVOJ VENKOVA – JEJICH KONTEXT	101
2.1. Obecné cíle regionálního rozvoje a rozvoje venkova	101
2.2. Region a pojetí regionálního rozvoje; venkov a pojetí rozvoje venkova; sociální konstruovanost oblastí	107
2.3. Regionální rozvoj, modernizace, inovace a občanskost	112
2.3.1. <i>Indikátory modernizace</i>	<i>114</i>
3. REGIONÁLNÍ NEROVNOSTI A DISPARITY. VENKOV A JEHO SPECIFIČNOST	115
B:3.1. Projektový cyklus a regionální disparity	115
3.2. Typy regionálních disparit (nerovnosti a disparity); faktory ovlivňující podobu regionálních disparit	116
B:3.3. Disparity a venkov	119
M:3.4. Specifičnost zemědělství a venkova jako předpoklad pro pochopení některých disparit a možnosti je řešit či využívat (substantivní a formální ekonomika, racionalita jednání a multifunkční zemědělství)	124
M:3.5. Některé teoretické přístupy k regionálním nerovnostem, sociálním problémům a regionálnímu rozvoji	127
<i>M:3.5.1. Regionální nerovnosti a sociální problém</i>	<i>130</i>
<i>M:3.5.2. Vybrané teoretické přístupy k regionálním nerovnostem a regionálnímu rozvoji</i>	<i>131</i>
M:3.5.2.1. Některé sociologické přístupy k vysvětlení příčin regionálních nerovností a možné uplatnění sociologie v teoriích regionálního rozvoje (přiblížení některých teorií regionální nerovnováhy)	131
M:3.5.2.2 Některé sociálně geografické přístupy k vysvětlení příčin regionálních nerovností a možné uplatnění sociální geografie v teoriích regionálního rozvoje (přiblížení některých neoklasických modelů teorie regionální rovnováhy)	133
M:3.5.2.3 Některé ekonomické přístupy k vysvětlení příčin regionálních nerovností a možné uplatnění ekonomie v teoriích regionálního rozvoje (teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy)	135
4. ZÁKLADNÍ DOKUMENTY REGIONÁLNÍHO A RURÁLNÍHO ROZVOJE A JEJICH PRINCIPY	139
4.1 Strategie regionálního rozvoje	139
4.2. Národní rozvojový plán	142
4.3. Sektorové operační programy	143
4.4. Společný regionální operační program	144
4.5. Jednotný programový dokument	146
4.6. Rámec podpory Společenství	147
4.7. Cíle EU	147
4.8. Fondy EU	148
4.9. Iniciativy Společenství	151
4.9.1. <i>Iniciativa Společenství Leader</i>	<i>152</i>
4.10. Inovační aktivity	153

4.11. Programy pomoci EU kandidátským zemím	154
4.11.1. Program Phare	154
4.11.2. ISPA (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession)	155
4.11.3. SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development)	157
4.12. Program obnovy venkova	160
5. ŠIRŠÍ SOUVISLOSTI ROZVOJÝCH AKTIVIT	162
M:5.1. Podpora účasti obyvatelstva v rozvojových aktivitách	162
5.2. Podpora duchovního rozvoje regionů (konkrétně obnovy vesnice)	163
5.2.1. <i>Formy kapitálu a sociální kapitál</i>	165
M:5.3. Podpora rozvoj podnikání v regionech	166
M:5.4. Podpora projektů v oblasti infrastruktury a materiální kultury	168
M:5.5. Podpora péče o krajinu a veřejné statky	168
M:5.6. Projekty rozvoje, sociální řád, jednání lidí a jejich představy	169
M:5.7. Rozvojové aktivity a umění jednat v proměnách dění	171
M:5.8. Rozvojové aktivity a endogenní model rozvoje venkova/regionů	173
M: 5.9. Rozvojové aktivity, transakční náklady a instituce	175
M:6. VYBRANÉ POJMY A KONCEPTY Z POHLEDU PRŮNIKU SOCIÁLNÍHO A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE	177
M:6.1. KVALITA ŽIVOTA	177
M:6.2. Sociální exkluze (sociální vyloučení)	180
M:6.2.1. <i>Sociální exkluze a lidská sídla (dualita jednání a struktury)</i>	180
POUŽITÁ LITERATURA	184
Přílohy	186

některé jiné problémy (ekonomické, sociální, ekologické, sociálně kulturní, správní a politické, manažerské, právní) se je v nich třeba velmi rychle odlišovat od jiných. Problém je však postaven jinak – vyvíjí předložené druhy řešení se někdy výjimečně stávají tak, aby se jejich implementace dala být realizována rozvoj regionů rovněž jako ve všech jiných případech – hospodářské, ekologické a sociální. Spíše se vysvětluje důvody seikat a příklady, že například ekonomické úvahy, jsou v regionu řešení na úrovni ekologické situace, nebo doklademe „dušně“ řešit oba tyto problémy přírodně společně, avšak s výjimečně nepříznivými dopady na různé skupiny obyvatel žijící v regionu (příroda jako „oběť“, „oběť“ řešení sociální stránky přírodního problému). Mělo by mít něco s tím, že toto řešení bude, že se bude (jako vždy) vždy řešení společně spojovat v tzv. regionální disperzitu řešit o mnoho lépe.

ÚVOD DO REGIONALISTIKY vane tedy má problém problematické regionů v jejich životě, že je v širokospektrální poloze pracovních aspektů. Konkrétní oblasti osobně budovat předložené specializaci přednosti. Každý z nich vane bude přinést speciální poznatky a bude je poskytovat, přičemž musí být činit na úkor jiných specializací a problematizovaných aspektů, které zase získá v jiném speciálním předání. Každý ze speciálních předání se vane zakládá ověřit se **ÚVOD DO REGIONALISTIKY**, pokud má být a bude respektovat zaměření vašeho studia na problematiku regionů. Proto se stane, že některé z poznatků, zejména ty, které mají zvláštní charakter, se budou v předáních opakovat – základní informace získané v **ÚVODU DO REGIONALISTIKY** se opakují, aby se od navázaly specializaci a prohloubení informace přinesené později ve speciálních předáních. To je případem i těchto skript, kde na základě materiálů k **ÚVODU DO REGIONALISTIKY** navazují studijní materiály k **ZÁKLADŮM REGIONÁLNÍHO ROZVOJE**, předání, který budete studovat ve 2. pololetí bakalářského stupně oboru Veřejná správa a regionální rozvoj. Pokud dále přejdete k magisterskému studiu, pokračují tato skripta i pro studium předání **PRINCIPY REGIONÁLNÍHO ROZVOJE**.